

Türkiye’deki Kamu ve Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Yaklaşımı ile Performanslarının Değerlendirilmesi*

Ozan ERDOĞAN¹

Ali USLU²

Özet

Çalışmada, Türkiye’de faaliyet gösteren üç kamusal ve sekiz özel sermayeli mevduat bankasının CAMELS analiz yöntemi ile performanslarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bankaların 2009 – 2020 yıllarını kapsayan dönemde finansal durumları göreceli olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda kamu sermayeli bankalarda çok az performans düşüşü gözlemlenmiştir. En iyi performansı Halkbank, en düşük performansı ise Ziraat Bankası göstermiştir. Özel sermayeli mevduat bankalarında ise çok hafif bir performans artışı olduğu tespit edilmiştir. Şekerbank ve AnadoluBank en iyi performansa sahip bankalardır. Fibabank’ın ise en düşük performansa sahip banka olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mevduat Bankaları, Performans, CAMELS

Evaluation of the Performance of Public and Private Banks in Turkey with the CAMELS Approach

Abstract

In the study, it is aimed to compare the performances of three public and eight private deposit banks operating in Turkey with the CAMELS analysis method. The financial status of the banks in the period of 2009 – 2020 has been determined relatively. As a result of the analysis, very little performance decline was observed in state-owned banks. Halkbank showed the best performance and Ziraat Bank showed the lowest performance. It was determined that there was a very slight increase in performance in privately owned deposit banks. Şekerbank and AnadoluBank are the banks with the best performance. Fibabank was found to be the bank with the lowest performance.

Keywords: Deposit Banks, Performance, CAMELS

1. GİRİŞ

Bankalar, mevduat kabul eden, fon toplayan, topladığı bu kaynakları fon ihtiyacı olan gerçek ve tüzel kişilere veya devlete kısa ve uzun vadeli kredi olarak verilmesine aracılık eden finansal kuruluşlardır. Tasarruflar ve yatırımlar arasında optimal biçimde değişimin gerçekleşmesine olanak sağlayan bankalar, finansal piyasalar içinde çok önemli bir konuma sahiptir. Ülkelerin finansal yapılarının güçlü olması bankalar sayesinde olmaktadır. Bankalar, ekonomide fon arz edenlerden fon talep edenlere fon transferi sağlamak dışında kaydı para yaratmak, ülkelerin para ve maliye politikalarının etkin ve verimli olarak uygulanmasına yardımcı olmak, gelir ve servet dağılımlarına etki etmek gibi ülke ekonomileri açısından önem arz eden işlevlere de sahiptir.

Bankalar tarafından yönetilen fonların büyük oranda başkalarına ait olması, piyasada etkin bir şekilde faaliyet göstermeleri, yönetilen fonun büyüklüğü sebebiyle finansal durumlarının sürdürülebilir olması ve olası herhangi

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 26.04.2022 Makale Kabul Tarihi / Accepted: 1.6.2022

*Bu çalışma 4-7 Kasım 2021 tarihinde Malatya Turgut Özal Üniversitesi tarafından düzenlenen 8. Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi’nde (ICAFR’21) sunulan özet bildiriiden türetilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİSÜ Eğitim Enstitüsü, İşletme ABD, Tokat, Türkiye, oznrdgn@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0003-4034-9648>

² Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turhal Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Tokat, Türkiye, ali.uslu@gop.edu.tr, <http://orcid.org/0000-0002-0739-0342>

Atıf (Citation): Erdoğan, O., ve Uslu A. (2022). Türkiye’deki kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının CAMELS yaklaşımı ile performanslarının değerlendirilmesi. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 2(2), 103-120.

bir kriz durumunda genel ekonomik yapıda büyük oranda bozulmalara sebep olabilmeleri nedeniyle kamu otoriteleri ve çok çeşitli çıkar grupları tarafından yakından takip edilmektedirler (Özbek, Hazar ve Babuşcu, 2021: 9).

Finansal piyasaların en önemli kurumları olan bankaların performanslarının değerlendirilmesinin nedenlerini şöyle sıralayabiliriz (Karadağ Ak, Babuşcu ve Hazar, 2021: 282).

- ✓ Müşteri memnuniyetini belirlemek onlardan geri bildirim almak
- ✓ Diğer bankalarla karşılaştırmalar yapabilmek
- ✓ Yönetim ve ortakları için başarı düzeyini belirleyebilmek
- ✓ Faaliyet sonuçlarının gerçek ve gerçekleşen verilere dayanılarak oluşturulduğundan emin olmak
- ✓ Sorunlu alanların belirlenerek çözüme kavuşturulması
- ✓ Avantaj oluşturabilecek alanları belirlemek

Bu araştırmada Türkiye'deki bankacılık sektörünün tarihsel gelişimi ve Türkiye'de faaliyet gösteren, 3 kamusal sermayeli mevduat bankaları ile 8 özel sermayeli mevduat bankasının CAMELS analiz yöntemiyle finansal durumlarının hem grup bazında hem de ayrı ayrı karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Yapılan çalışma ile uzun bir dönem kapsayan on iki yıllık veriler kullanılarak bankaların uzun vadede performansları hakkında bilgiler edinilebilecektir. Ayrıca Covid-19 pandemisi başlangıç döneminde bankaların almış olduğu önlem ve tedbirlerin performanslarına etkileri hakkında az da olsa bilgi edinilebilecektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bankalar ekonomik büyümeye destek olan önemli bir hizmet sektörü olarak işleyen oldukça eski kurumlardır (Nimalathanan, 2008: 141). İtalyanca masa, tezgâh anlamına gelen "banko" kelimesinden türeyen bankacılık tarihi M.Ö. 3500'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Yeni deniz yollarının keşfi ve uluslararası ticaretin giderek artmasıyla 12. ve 14. yüzyıllar arasındaki sürelerde yaşanan gelişmelerle birlikte günümüz bankacılığının temelleri atılmıştır. Modern bankacılık Amsterdam Bankası'nın 1609 yılında kurulmasıyla başlamıştır (Eyüpgiller, 1997: 8).

Dini inanışların etkisiyle Türklerin bankacılığa olan ilgileri daha geç bir zamanlarda artmıştır. Osmanlı'da lonca ve ahilik gibi teşkilatlar ticaretin koordineli ve yardımlaşarak yapılmasına katkılar sağladığından bankacılık faaliyetleri de genel olarak yabancılar tarafından gerçekleştirilmiştir. 19. yüzyıl başlarına kadar bankacılık sistemi ilerleme kat edememiş mübadele ekonomisine uzun dönemler boyu devam edilmiştir (Sümer, 2016: 488). 1847 yılında Galata Bankerleri, devlet desteğiyle Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk bankası olan Bank-ı Dersaadet'i (İstanbul Bankası) kurmuş fakat bu banka çok uzun bir süre faaliyet gösterememiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nda 1856 yılında Osmanlı Bankası'nın kurulmasıyla bankacılığın başladığı kabul edilmektedir (Sanus, 1968: 16).

Çalışan nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturan çiftçilere tarımsal destek vermek amacıyla Mithat Paşa tarafından 20 Kasım 1863 yılında Memleket Sandıkları kurulmuştur. 1867 yılında Osmanlı Devleti'nde yaygınlaşmıştır. 1888 yılında memleket sandıklarının işlevlerini üstlenen modern finans kuruluşu olarak Ziraat Bankası kurulmuş ve memleket sandıkları Ziraat Bankasına devredilmiştir (www.ziraatbank.com.tr). Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan Türkiye İktisat Kongresine; hükümet ve toplumun sanayi, ticaret ve tarım kesimlerinden önde gelen kişiler katılmıştır. Bu kongrede ekonomik kalkınma için bankacılık sektörünün gelişmesi ve desteklenmesi üzerine görüşler beyan edilmiş ve kararlar alınmıştır.

24 Ocak 1980 Kararları Türk Bankacılık Sektörünün değişimi ve büyümesi için sektör üzerinde çok büyük ve hayati bir etki yaratmıştır. Kararlar neticesinde Türkiye ekonomisinin tüm alanlarında kalıcı değişiklikler olmuştur. Dışa kapalı ekonomi modeli terk edilmiş, serbest faiz uygulamasına geçilerek ihracat odaklı büyüme temel alınmıştır. Yine bu dönemde yerel ve ulusal sermayeli bankaların açılması için önemli ölçüde destekler verilmiştir. Bu kararlarla birlikte tamamen farklı bir yapıya dönüşen bankacılık sektöründen toplumun bütün kesimleri yararlanmaya başlamıştır.

2000 yılının son çeyreğine denk gelen kriz, ülke ekonomisini ve dolayısıyla Türk Bankacılık Sektörünü olumsuz etkilemiştir. Bu dönemde enflasyon %70'e, faizler ise %106 düzeylerine ulaşmıştır. Bu dönemde oluşan krizin olumsuz etkileri atlatılmadan, ülke ekonomisi Şubat 2001 krizi ile karşı karşıya kalmış ve bankacılık sektöründe

büyük bir çöküş gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler neticesinde krizin bankacılık sektörüne olumsuz etkisi büyük olmuştur. Sektörde 2000 yılında, 85 banka, 7.983 şube ve 174.730 personel ile faaliyet gösterilirken, tasfiye, devir ve birleşmeler nedeniyle, banka sayısı 2005 yılında 51'e, şube sayısı 6.568'e ve personel sayısı da 138.724'e düşmüştür (BDDK, 2002: 3). Türk Bankacılık sektörünün kırılğan yapıda olması, Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinden bu denli olumsuz etkilenmesine neden olmuştur.

Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ile ülke ekonomisinin yurt dışı kaynaklı olumsuz ani gelişmelere karşı direncinin artırılması, enflasyonun makul seviyelere indirilmesi, kamu borçlanmalarının düşürülmesi ve bankacılık sektörünün mevcut durumunun sağlamaştırılması amaçları ile önemli kararlar alınmıştır. Bu dönemde Bankacılık Sektöründe "Yeniden Yapılandırma Programı" oluşturularak finansal sistemin güçlendirilmesi, ani şoklardan asgari düzeyde etkilenen etkin ve güçlü bir bankacılık sektörü için; yasal olarak sektörde denetim ve gözetim sağlayacak birimlerin kurulması amaçlanmıştır.

Türk Bankacılık sektörünün gelişimini altı dönemde toplayabiliriz (Yetiz, 2016: 110).

1. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi (1847-1923)
2. Ulusal Bankalar Dönemi (1923-1933)
3. Kamu Bankaları Dönemi (1933-1945)
4. Özel Bankalar Dönemi (1945-1960)
5. Planlı Dönem (1960-1980)
6. Serbestleşme ve Dışa Açılma Dönemi (1980 ve 2004)

Günümüzde Türk Bankaları sağlam mali yapısı, güçlü ve özerk üst kurulları, etkili bir denetim mekanizması, gelişmiş teknolojik imkanlar, kalifiye insan kaynaklarıyla dünyadaki diğer bankalarla yarışır bir seviyeye ulaşmıştır (Akin, 2018: 70).

2.1. Günümüz Bankacılık Sektörü

Türkiye'de bankacılık günümüzde modern bankacılık sistemleriyle gerçekleştiren, güçlü sermaye yapısıyla, etkin düzenleyici ve denetleyici kurum ve üst kuruluşlar denetiminde, sürekli olarak gelişmektedir. Günümüzde Türk Bankacılık Sektöründe gelişmiş dünya ülkelerinde sunulan tüm bankacılık iş, işlem ve hizmetlerinin tamamı gerçek ve tüzel kişilere sunulmaktadır. Sektörün finansal büyüklüğü sürekli artmaktadır.

Nisan 2022 itibariyle Türk Bankacılık Sektöründe faaliyet gösteren 51 banka bulunmaktadır. Bunlar; 35 mevduat bankası 16 kalkınma ve yatırım bankası, 6 katılım bankası şeklindedir. Bankaların yurtiçi şube sayısı 9.715 iken yurtdışı şube sayısı 71 olmuştur (TBB, 2022).

Tablo 1. Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bankaların Aktif Büyüklükleri, Şube Sayıları ve Piyasa Payları

Sermaye	Banka	Toplam Aktifler	Şube Sayısı	Piyasa Payları
Kamusal sermayeli	T.C. Ziraat Bankası	1.068 Milyar ₺	1726	% 15,9
	Türkiye Vakıflar Bankası	768 Milyar ₺	935	% 11,6
	Türkiye Halk Bankası	724 Milyar ₺	1025	% 11
Özel Sermayeli	Akbank	552 Milyar ₺	710	% 8,6
	Anadolubank	27 Milyar ₺	116	% 0,4
	Fibabanka	31 Milyar ₺	46	% 0,5
	Şekerbank	41 Milyar ₺	238	% 0,5
	Turkish Bank	1.5 Milyar ₺	8	% 0,0
	Türk Ekonomi Bankası	149 Milyar ₺	451	% 2,5
	Türkiye İş Bankası	700 Milyar ₺	1157	% 10
	Yapı Kredi Bankası	559 Milyar ₺	804	% 8
	Adabank	62 Milyar ₺	1	% 1,4
TMSF Bünyesinde	Türk Ticaret Bankası		0	% 0,0
	Birleşik Fon Bankası	4.2 Milyar ₺	1	% 0,1
Yabancı Sermayeli	Alternatif Bank	36 Milyar ₺	38	% 0,6

Sermaye	Banka	Toplam Aktifler	Şube Sayısı	Piyasa Payları
	Arap Türk Bankası	7 Milyar ₺	7	%0,1
	Bank of China Turkey	2.2 Milyar ₺	1	%0,0
	Burgan Bank	27 Milyar ₺	32	%0,4
	Citibank	21 Milyar ₺	3	%0,3
	Denizbank	237 Milyar ₺	694	%3,7
	Deutsche Bank	3.8 Milyar ₺	1	%0,0
	Garanti BBVA	573 Milyar ₺	860	%9,6
	HSBC	53 Milyar ₺	70	%0,8
	ICBC Turkey Bank	23 Milyar ₺	39	%0,4
	ING Bank	65 Milyar ₺	167	%1,3
	MUFG Bank Turkey A.Ş.	13.8 Milyar ₺	1	%0,2
	Odeabank	43 Milyar ₺	48	%0,7
	QNB Finansbank	272 Milyar ₺	444	%4,3
	Rabobank	1.9 Milyar ₺	1	%0,0
Türkiye'de Şube Açan Bankalar	Turkland Bank A.Ş.	3.3 Milyar ₺	14	%0,1
	Bank Mellat	1.3 Milyar ₺	3	%0,0
	Habib Bank	0.46 Milyar ₺	1	%0,0
	Intesa Sanpaolo	21.7 Milyar ₺	1	%0,3
	JPMorgan Chase Bank	1.002 Milyar ₺	1	%0,0
Kamusal Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	Société Générale	0.108 Milyar ₺	1	%0,0
	İller Bankası	55 Milyar ₺	19	%0,8
	Türk Eximbank	249 Milyar ₺	23	%3,8
Özel Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	Türkiye Kalkınma Bankası	34 Milyar ₺	1	%0,4
	Aktif Yatırım Bankası	25 Milyar ₺	12	%0,4
	D Yatırım Bankası		1	%0,0
	Destek Yatırım Bankası		1	%0,0
	Diler Yatırım Bankası	0.2 Milyar ₺	1	%0,0
	Golden Global Bank	0.418 Milyar ₺	1	%0,0
	GSD Yatırım Bankası	0.715 Milyar ₺	2	%0,0
	Nurol Yatırım Bankası	5.9 Milyar ₺	1	%0,0
	İstanbul Takasbank	31 Milyar ₺	1	%0,3
	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	60 Milyar ₺	2	%1
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	Bankpozitif	0.9 Milyar ₺	1	%0,0
	Bank of Amerika	2.1 Milyar ₺	1	%0,0
	PASHA Bank	2.7 Milyar ₺	1	%0,0
	Standard Chartered Yatırım Bankası Türk	0.147 Milyar ₺	1	%0,0

Kaynak: www.tbb.org.tr verilerinden yararlanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Eylül 2021 tarihi itibarıyla yukarıdaki tabloya göre % 69'luk piyasa payı ile kamusal ve özel sermayeli bankalar Türk Bankacılık Sektöründe en büyük paya sahiptirler. Bu banka grupları içinde T.C. Ziraat Bankası % 15, Türkiye İş Bankası % 11 ve Türkiye Halk Bankası ise % 10'luk piyasa payları ile sektördeki en büyük ilk üç bankadır.

2.2. Pandeminin Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Etkileri ve Alınan Önlemler

Çin'de başlayıp, kısa sürede tüm dünyada ve ülkemizde görülen, COVID-19 (koronavirüs) küresel çapta ekonomik ve sosyal olarak birçok sektörü olumsuz etkilemiştir. Salgınla birlikte, hastalığın bulaşma korkusu, sürekli artan ölüm oranları, sokağa çıkma yasakları gibi nedenler arz yönlü işgücünü olumsuz etkilemiştir. Yasaklar bazı sektörlerin olumsuz etkilenmesine hatta şirketlerin kapanmasına yol açmıştır. Kısıtlanan sosyal aktiviteler nedeniyle imalat ve hizmet sektöründe ciddi daralmalar yaşanmıştır.

Sektörlerde meydana gelen daralmalar, sektörün likidite ihtiyacını artırmıştır. Likidite ihtiyacının karşılanması ancak güçlü bir bankacılık sistemiyle mümkün olmaktadır. Pandemi ile birlikte kamu bankaları öncülüğünde üretim-hizmet-sağlık sektörleri başta olmak üzere ve hane halkına da pandeminin etkisini en aza indirebilmek adına düşük faiz oranlarıyla Temel Destek Kredileri verilmiştir. Bu kredilerin geri ödenme oranları geciktikçe bankaların yakın izleme oranları, takibe düşen kredi oranları ve nihayetinde geri ödenmeme riski kredilendirme süreçlerinde sıkıntı yaratmaktadır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Türkiye Bankalar Birliği'nin küresel salgının finansal sisteme olan olumsuz etkilerini en az düzeye indirmek için aldığı bazı önlemler (BDDK, 2020);

- BDDK, gecikmeye giren kredilerin takip hesaplarına aktarılması gereken süreyi uzatmıştır.
- Müşterilerin anapara, faiz ve taksit ödemelerinin mevcut koşullarla ötelenmesi imkânı sağlanmıştır.
- Kredilerde Hazine destekli Kredi Garanti fonu (KGF) kefaletinin kullanım alanları artırılmıştır.
- Özel koşullu kredilerin toplam paket büyüklükleri artırılmıştır.
- Çeşitli sektörler için özel kredi paketleri oluşturulmuştur.
- Kredili mevduat hesap ve kredi kartı limitleri artırılmıştır.
- Mobil, İnternet Şube ve ATM üzerinden işlemlerin ücretsiz yapılabilmesine imkân sağlanmıştır.
- Günlük para çekme limitlerinde artış yapılmıştır.
- İstihdamın korunabilmesi için, uzun vadeli kredilerde ve personel maaş gideri kadar ek limit oluşturulmuştur.
- Firmaların vergi, SGK gibi yükümlülükleri için taksit imkânları iyileştirilmiştir.
- Geçici ödeme sorunu yaşayanlara, kredilerini yapılandırma ve ödemesiz dönem imkânı sunulmuştur.
- Sigorta limitlerinde alıcıya tanınan vadeler ücretsiz uzatılmıştır.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

CAMELS analizi ile uzaktan denetim ve gözetim gerçekleştirilebilmektedir. Uygulanması kolay olduğu için hem kamu otoritesi (BDDK) hem de akademisyenler tarafından tercih edilmektedir.

Nimalathanan (2008) Bangladeş'te faaliyet gösteren 48 bankayı 1996 ile 2006 yılları arasında CAMELS analizi ile test etmiştir. Analiz sonucunda 3 banka güçlü, 31 banka tatmin edici, 7 banka normal, 5 banka marjinal ve 2 banka ise tatmin edici olmayan sonuç almıştır.

Sangmi ve Nazir (2010) Kuzey Hindistan'daki iki büyük bankanın 2001-2005 dönemini kapsayan performans analizi yapmışlar ve analiz kapsamındaki bankaların sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim kabiliyeti ve likidite açısından iyi bir performans gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Şen ve Solak (2011) Türkiye'deki kamu, özel ve yabancı kaynaklı bankaların 1995-2008 yıllarındaki performanslarını CAMELS analizi ile değerlendirmişlerdir. 2001 krizi sonrasında kamu bankalarının performanslarının diğer bankalara göre daha fazla iyileşme gösterdiği, yabancı bankaların kriz öncesinde karlılık, sermaye yeterliliği ve likidite kalitesi açısından iyi bir performans gösteremedikleri ve özel sermayeli bankaların performansının sektör ortalamasına yakın bir performans gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Ahmedov ve Memmedov (2017) Azerbaycan'daki on yabancı sermayeli bankanın 2010-2014 dönemini içeren beş yıllık performansları araştırmışlardır. 2010-2012 döneminde performans artışı, 2013-2014 dönemlerinde ise düşüş olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Prasad ve Ravinder (2021) Hindistan'daki 20 bankanın 2006-10 dönemini kapsayan performanslarını değerlendirmişler ve sonuç olarak Andhra Bank, Bank of Baroda, Punjab and Sind Bank'ın iyi bir performans sergiledikleri buna karşın UCO Bank, Bank of Maharashtra ve Hindistan Merkez Bank'ın en az performans gösteren banka olduğunu tespit etmişlerdir.

Bayrak, Dilek ve Kızıltan (2016) Türkiye'deki üç kamu, dokuz özel ve yirmi bir yabancı sermayeli bankanın 2008 krizinden 2015 yılına kadar olan performansları değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda 2008 krizinde genel bir daralma olduğu ve 2015 yılına kadar performansları olumsuz etkilediği, özellikle de 2008, 2011 ve 2013 yıllarında performanslarda zayıflamalar gözlemlenmiştir.

Öztürk Karaçor, Mangır, Kodaz, ve Kartal (2017) üç kamu ve dokuz özel sermayeli mevduat bankasının 2003-2015 dönemi performanslarını CAMELS analizi ile değerlendirmişlerdir. Özel sermayeli bankaların sermaye yeterliliği, yönetim ve aktif kalitesi bakımından iyi durumda olduğu karlılık ve likidite açısından olumsuz bir görünüme sahip olduklarını kamu sermayeli bankaların ise piyasa riskine karşı daha başarılı ve likit bir seviyede olduklarını, genel olarak inceleme dönemlerinin bazı yıllarında bankaların iyi bir performans sergilediklerini tespit etmişlerdir.

Emir ve Çizgici Akyüz (2018) Türkiye'deki yirmi mevduat bankasının 2003 (Q3)- 2016 (Q2) dönemindeki performanslarını hem grup hem de genel olarak değerlendirmişlerdir. Sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite açısından yabancı sermayeli mevduat bankalarının, yönetim kabiliyeti ve karlılık bakımından kamu sermayeli mevduat bankalarının ve piyasa riskine duyarlılık bileşeni açısından özel sermayeli mevduat bankalarının en yüksek performansa sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

İslam ve Sufian (2019) Bangladeş'teki beş bankanın 2014-2018 yılları performanslarını 19 oran kullanarak CAMELS yöntemi ile değerlendirmişlerdir. Mercantile Bank'ın en iyi, Sonali Bank'ın ise en düşük performans gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Akyüz, Soba ve Yeşil (2020) Türkiye'deki beş katılım bankasının 2013- 2017 faaliyet yıllarını baz alarak CAMELS analizi ve korelasyon analizi yapmışlardır. Genel olarak 2015 yılından itibaren performans gerilemesi olduğunu. ROA ve ROE arasında pozitif korelasyon kaldıraç oranı ile ROE arasında ise negatif korelasyon olduğunu tespit etmişlerdir.

Gupta (2014) Hindistan'da faaliyet gösteren kamu bankalarını CAMELS analizine tabi tutmuş, bankaların birbirinden farklı sonuçlar elde ettiklerini, düşük dereceye sahip bankaların talep edilen standartlara ulaşması için performanslarını geliştirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Özgür (2021b) Üç kamu ve dokuz özel sermayeli mevduat bankasının 2009-2019 yılları performanslarını CAMELS yöntemi ile karlılık odaklı olarak belirlemeye çalışmıştır. CAMELS karlılık bileşenine üç farklı ağırlık diğer bileşenlere ise eşit ağırlıklar vererek karlılık bileşeninin diğer bileşenleri nasıl etkilediğini incelemiştir. Ziraat, Halk ve Turkish Bank'ın genel olarak karlılık bileşeninin baskın faktör olduğunu tespit etmiştir.

Sugunro vd. (2021), Nijerya'daki sistemik öneme sahip 6 bankayı 2013-2018 yıllarını kapsayan 20 oran kullanarak CAMELS analizine tabi tutmuşlardır. İncelenen dönemler itibarıyla bankaların performanslarının dar bir bant içinde nispeten istikrarlı hareket ettiği ve önemli bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

4. ARAŞTIRMA

Bankaların finansal durumlarının sürekli takip edilerek, sorunların öngörülmesi ve en kısa zamanda çözülmesi bankalar ve ekonomik sistemin sürekliliği açısından önemlidir (Uslu, Türk ve Ertaş, 2019: 123). Finansal kurumların değerlendirilmesinde en yaygın kullanılan yöntemlerden birisi de Uzaktan CAMELS istatistiksel derecelemesidir. CAMELS yöntemi ilk defa ABD'de 1979 yılında bankaların üzerinde test edilmiş, daha sonra çeşitli ülkelerde finansal kurumların performanslarının belirlenebilmesinde faydalı bir araç olarak benimsenmiştir (Sarker, 2005; Lopez, 1999).

CAMELS skoru çeşitli hesaplama aşamaları ile oluşmaktadır. Referans değeri, endeks değeri, sapma değeri, genel faktör ağırlıklı değeri, CAMELS gösterge değeri hesaplanarak nihayet CAMELS skoru bulunmaktadır (Özgür, 2021a; 3213). Bu bileşenler; sermaye yeterliliği (C), aktif kalitesi (A), yönetim kabiliyeti (M), gelir gider dengesi ve kârlılık (E), likidite (L) ve piyasa riskine duyarlılık (S) ile ifade edilmektedir.

4.1. Araştırmanın Kısıtları ve Metodolojisi

Çalışmada Türkiye'deki üç kamusal sermayeli ve sekiz özel sermayeli bankanın 2009-2020 yılları arası (bu yıllar dahil) faaliyet dönemlerini kapsayacak şekilde CAMELS derecelendirme yöntemi uygulanmıştır. Türkiye Bankalar Birliği'nin Nisan 2022 verilerine göre Türkiye'de toplam 51 adet geleneksel sisteme dayalı banka bulunmakta olup bu bankalar içinden sektör payları, personel ve şube sayıları gibi değişkenler dikkate alınarak

sektörü temsil edebilme kabiliyeti yüksek olan kamusal ve özel sermayeli bankalar analiz kapsamına dahil edilmiştir.

Tablo 2. Analizde Kullanılan Bankalar

Banka Türü	Bankalar
Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları	T.C.Ziraat Bankası A.Ş.
	Türkiye Halk Bankası A.Ş.
	Türkiye Vakıflar Bankası
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	Akbank T.A.Ş.
	Anadolubank A.Ş.
	Fibabanka A.Ş.
	Şekerbank T.A.Ş.
	Turkish Bank A.Ş.
	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
	Türkiye İş Bankası A.Ş.
	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.

Analiz öncesinde bankaların CAMELS bileşenlerinin alt bileşenleri ve ağırlıkları Tablo 3'te görülmektedir. Tüm bileşenler için ayrı bir ağırlık oranı verilmiştir. Çalışmamız için kullanılan bu ağırlık oranları, 2009 ila 2020 yılları arasındaki benzer çalışmalar taranarak ve çalışmalardaki en çok kullanılan oranlar seçilerek yapılmıştır.

Tablo 3. Analizde Kullanılan Finansal Oranlar ve Ağırlıkları

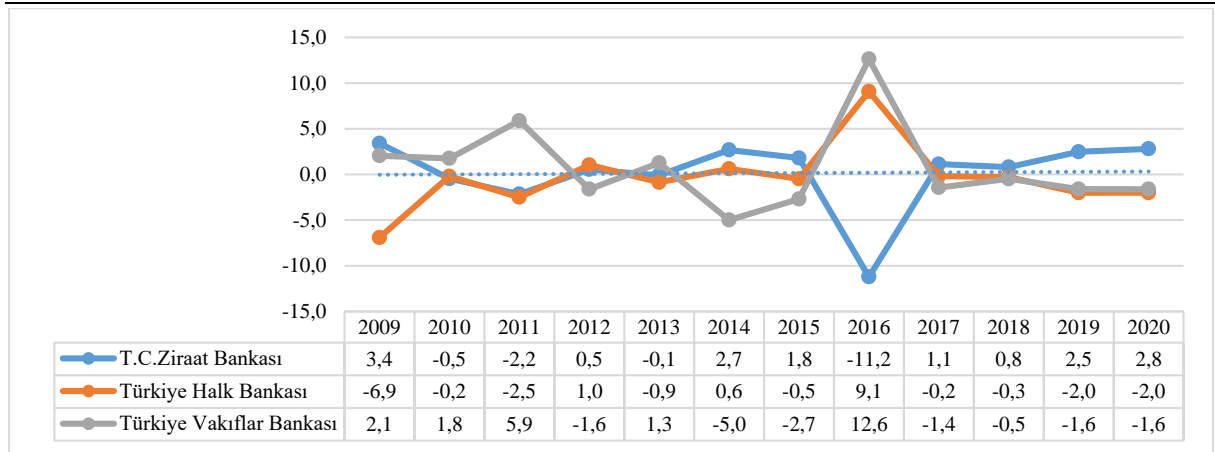
Değişkenler	Kod	İlişki Yönü	Ağırlıklar (%)
C (Sermaye Yeterliliği)	C		20
Sermaye Yeterliliği Oranı	C1	+	35
Özkaynaklar / Toplam Aktifler	C2	+	30
Bilanço İçi Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar	C3	-	15
Özkaynaklar / (Mevduat + Mev. Dışı Kaynaklar)	C4	+	20
A (Aktif Kalitesi)	A		20
Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Aktifler	A1	+	25
Toplam Krediler / Toplam Aktifler	A2	-	25
Toplam Krediler / Toplam Mevduat	A3	+	25
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	A4	+	25
M (Yönetim Kalitesi)	M		10
Faiz Giderleri / Toplam Varlıklar	M1	-	25
Toplam Gelirler / Toplam Giderler	M2	+	30
Faiz Gelirleri / Toplam Varlıklar	M3	+	25
Şube Başına Toplam Mevduat	M4	+	20
E (Kârlılık)	E		15
Ortalama Aktif Kârlılığı	E1	+	25
Ortalama Özkaynak Kârlılığı	E2	+	25
Şube Başına Net Kar	E3	+	25
Toplam Gelirler / Toplam Giderler	E4	+	25
L (Likidite)	L		20
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	L1	+	40
YP Likit Aktifler / YP Pasifler	L2	+	30
TP Likit Aktifler / Toplam Aktifler	L3	+	30
S (Piyasa Riskine Duyarlılık)	S		15
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	S1	+	25
Net Bilanço Pozisyonu / Özkaynaklar	S2	-	25
Faiz Dışı Gelir (net) / Toplam Aktifler	S3	+	25
Faiz Geliri / Toplam Aktifler	S4	+	25

4.2. Bulgular

Bankaların CAMELS performansları yukarıdaki oranlar ile literatür de dikkate alınarak göreceli bir şekilde belirlenmiştir.

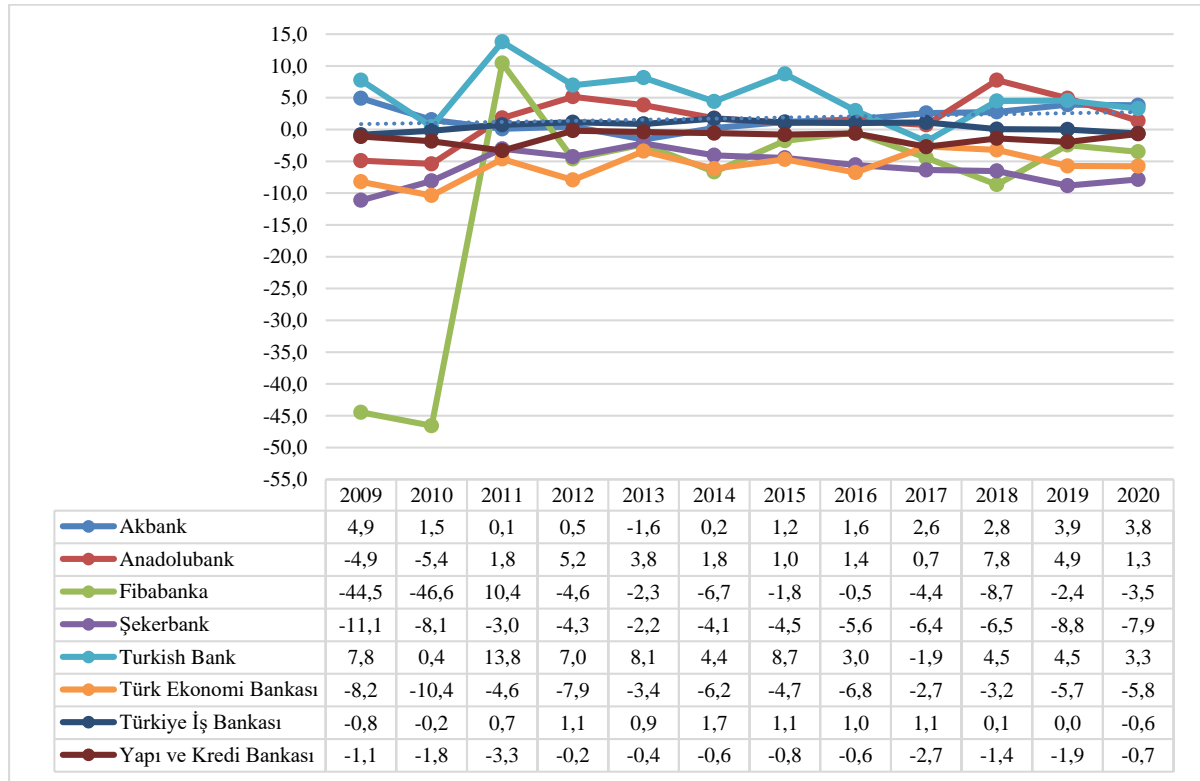
4.2.1. Sermaye Yeterliliği (C)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre "maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı yeterli özkaynak bulundurulması sermaye yeterliliğini ifade etmektedir." Bu oran beklenmedik anlarda ortaya çıkan durumlara karşı bankalara güvence oluşturmaktadır (Özgür, 2021a; 3212).

Grafik 1. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterlilik Değerleri

Analizde sermaye yeterliliği bileşenine %20 oranında ağırlık verilmiştir. 2009-2020 rakamları kullanarak yapılan analiz Grafik 1’de yer almaktadır. Kamusal sermayeli mevduat bankalarını grup bazında değerlendirdiğimizde, genel anlamda sabit bir eğilim göstermişlerdir. 2016 yılında Ziraat Bankası negatif bir büyüme göstererek diğer iki bankadan ayrılmıştır. 2009 yılında -6,9 ile kötü bir seviyede olan Halkbank 2012, 2014 ve 2016 yılında pozitif değerler alarak en yüksek performansı gösteren banka olmuştur. 2012 yılında negatif değer alarak bir bozulma yaşayan Vakıfbank en düşük performansı gösteren banka olmuştur.

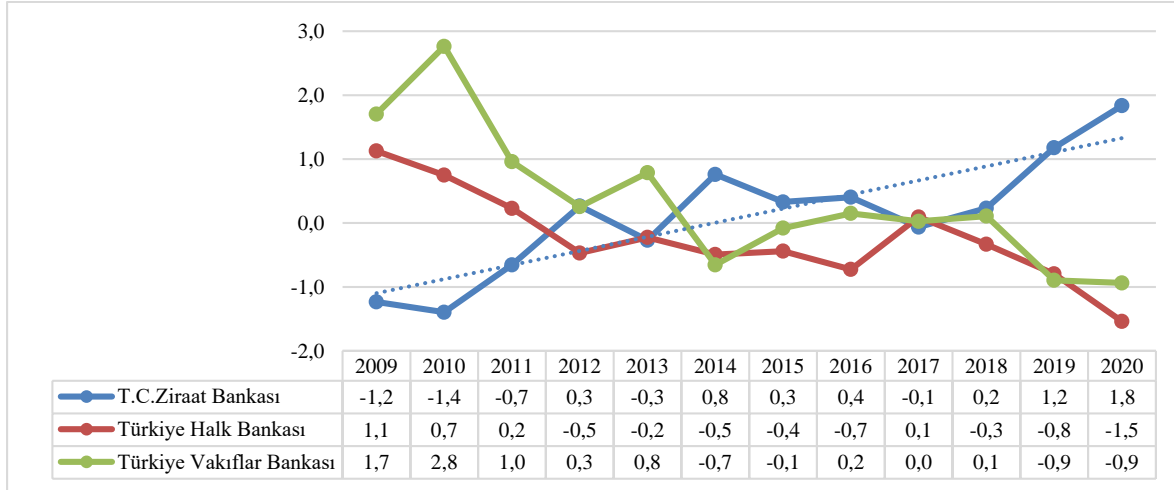

Grafik 2. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterlilik Değerleri

Grafik 2’de özel sermayeli mevduat bankalarını grup bazında değerlendirdiğimizde, genel anlamda sabit artan bir seyir izleyerek, finansal performans açısından iyi bir performans sergilemişlerdir. En yüksek performansı Fibabanka gösterirken, en düşük performansı ise Turkish Bank göstermiştir. Fibabank, negatif değerlerden kurtulmasa da 2009 yılında -44,5 negatif değerden 2020 yılına gelindiğinde -3,5’lere varan bir büyüme eğilimi göstermiştir. Turkish Bank ise 2009 yılındaki 7,8 pozitif değerden 2020 yılına gelindiğinde düşüş eğilimi göstererek 3,3 değerini almıştır.

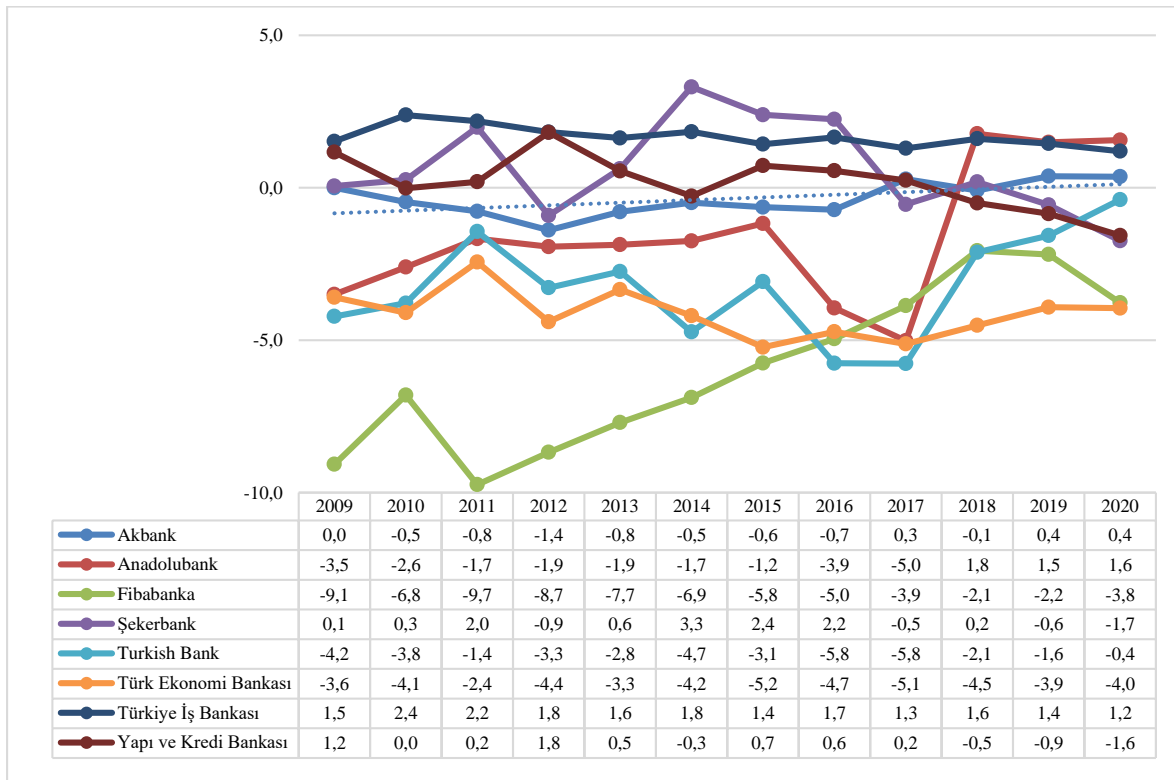
4.2.2. Aktif Kalitesi (A)

Kredi ve yatırım portföylerindeki kredi risklerinin, maddi ve maddi olmayan varlıkların ve bilanço dışı işlemler gibi diğer aktiflerin kalitesini yansıtmaktadır. Bu fonların alternatif yatırım araçları arasından en yüksek verimi verecek şekilde dağıtılmasıyla portföylerindeki aktiflerin kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır (Arıçelik, 2010: 80). Aktiflerdeki değer düşüklüğü risk teşkil etmektedir (Aytekin ve Sakarya, 2013: 35).

Grafik 3. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Aktif Yeterlilik Değerleri

Analizde aktif yeterliliği bileşenine %20 ağırlık verilmiştir. Grafik 3'te aktif yeterlilik değerlerini grup bazında incelediğimizde en yüksek performansı Ziraat Bankası gösterirken, en düşük performansı ise Halkbank ve Vakıfbank göstermiştir. Ziraat Bankası 2009 yılında -1,2 negatif değerden yıllar itibariyle pozitif bir büyüme göstererek 2020 yılında 1,8 değerine ulaşmıştır. Halkbank ise 2009 yılında 1,1 ile pozitif bir seviyede iken 2010 yılında başlayan bir bozulma ile 2020 yılına gelindiğinde -1,5 negatif değerine gerilemiştir. Vakıfbank ise 2009 yılında 1,7 pozitif seviyelerinden 2020 yılına gelindiğinde -0,9 negatif değerine gerilemiştir.

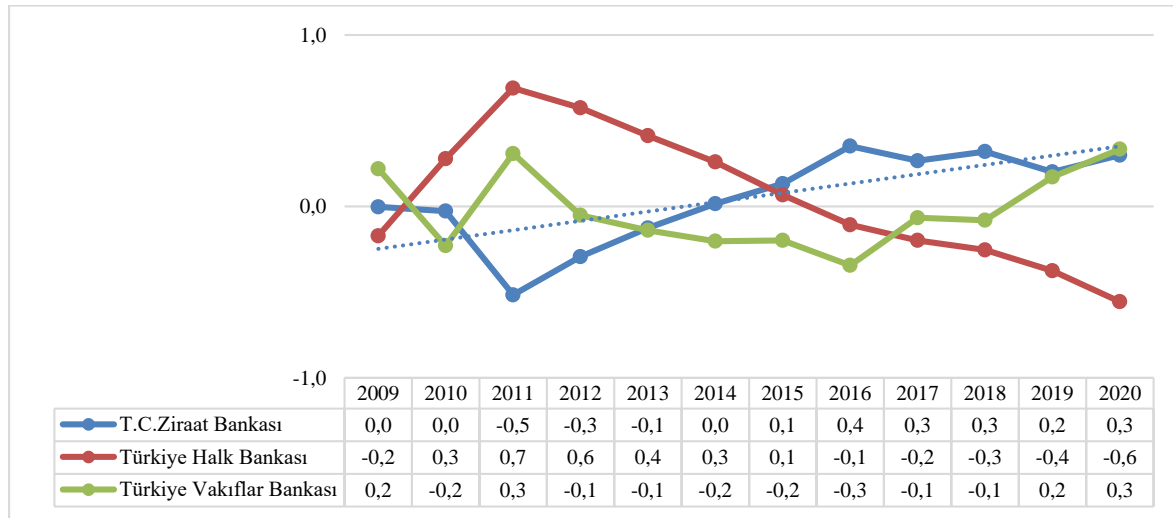

Grafik 4. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Aktif Yeterlilik Değerleri

Grafik 4'te özel sermayeli mevduat bankalarında grup bazında artış eğilimi gözlenirken, en yüksek performansı Fibabanka göstermiş, en düşük performansı ise Yapı Kredi Bankası göstermiştir. Fibabanka 2009 yılında -9,1 negatif değerden yıllar itibariyle pozitif bir artış eğilimi göstererek 2020 yılında -3,8 negatif değerine ulaşmıştır. Yapı ve Kredi Bankası ise 2009 yılında 1,2 pozitif değerden yıllar itibariyle negatif büyümüş (2012 yılı hariç) 2020 yılında -1,6 değerine gelmiştir.

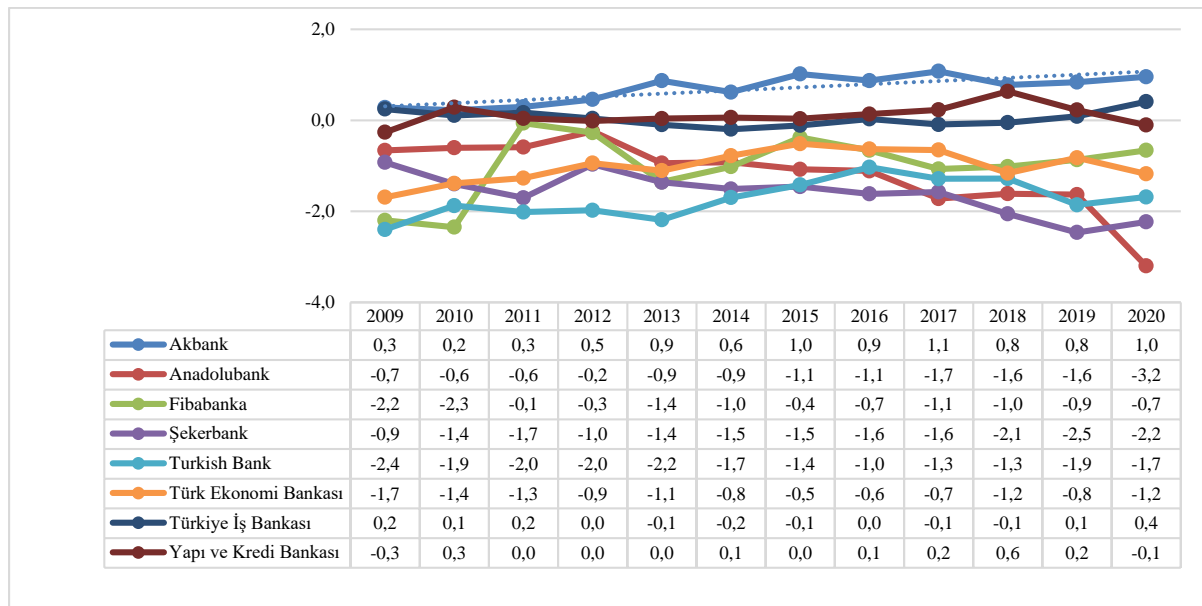
4.2.3. Yönetim Kalitesi (M)

Bankalar finansal sistem içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Bu önemli konumu itibariyle sistem içinde söz sahibi olabilmektedir. Finansal ve finansal olmayan pek çok kişisel ve kurumsal verilere bankalar tarafından ulaşılabilmekte ve saklanmaktadır. Gerek kişisel gerekse kurumsal verilerin gizliliği, etkin bir iç denetimin varlığı, kaliteli bir yönetim ile gerçekleştirilebilecektir.

Grafik 5: Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Yönetim Kalitesi Değerleri

Analizde yönetim kalitesi bileşenine %10 ağırlık verilmiştir. Grafik 5'te yer alan verilere göre yönetim kalitesi bileşeni incelendiğinde, genel anlamda grup bazında kamusal sermayeli bankalar artış eğilimi göstermişlerdir. 2009 yılında 0,0028 değerini alan ve 2011, 2012, 2013 yıllarında negatif değerlere sahip Ziraat Bankası 2020 yılına gelindiğinde 0,3 pozitif değeri ile genel olarak en iyi performansı gösterirken, Halkbank 2016 yılından sonra aldığı negatif değerler ile en düşük performansı göstermiştir.

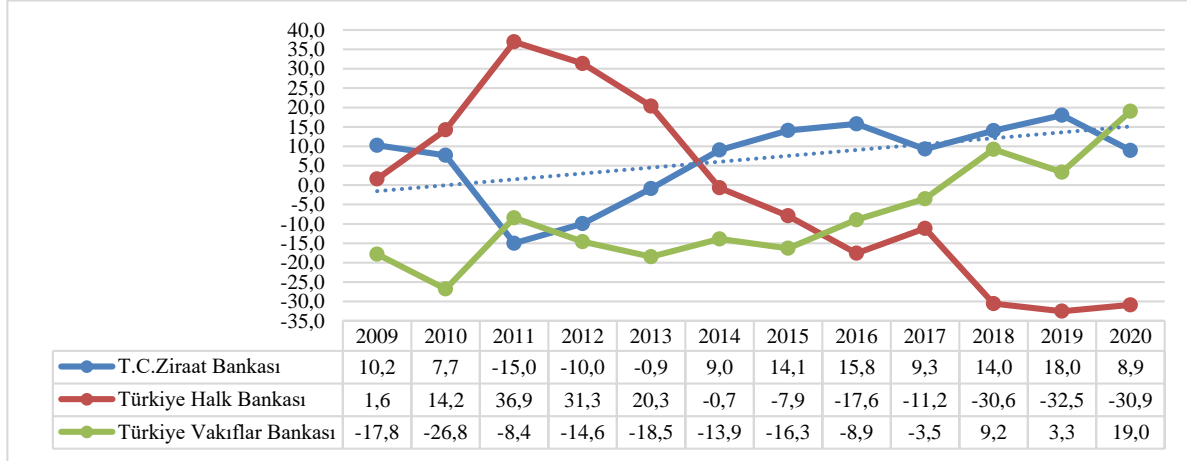

Grafik 6. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Yönetim Kalitesi Değerleri

Grafik 6'da yer alan verilere göre özel sermayeli mevduat bankaları da grup bazında artış eğilimi göstererek iyi bir performans göstermişlerdir. Fibabanka 2009 yılında almış olduğu -2,2 negatif değerinden yıllar itibarıyla artış eğilimi göstererek (2010 yılı hariç) ve 2020 yılında -0,7 değerini alarak en iyi performansı göstermiştir. En düşük performansı ise AnadoluBank 2020 yılında almış olduğu -3,2 değeri ile göstermiştir.

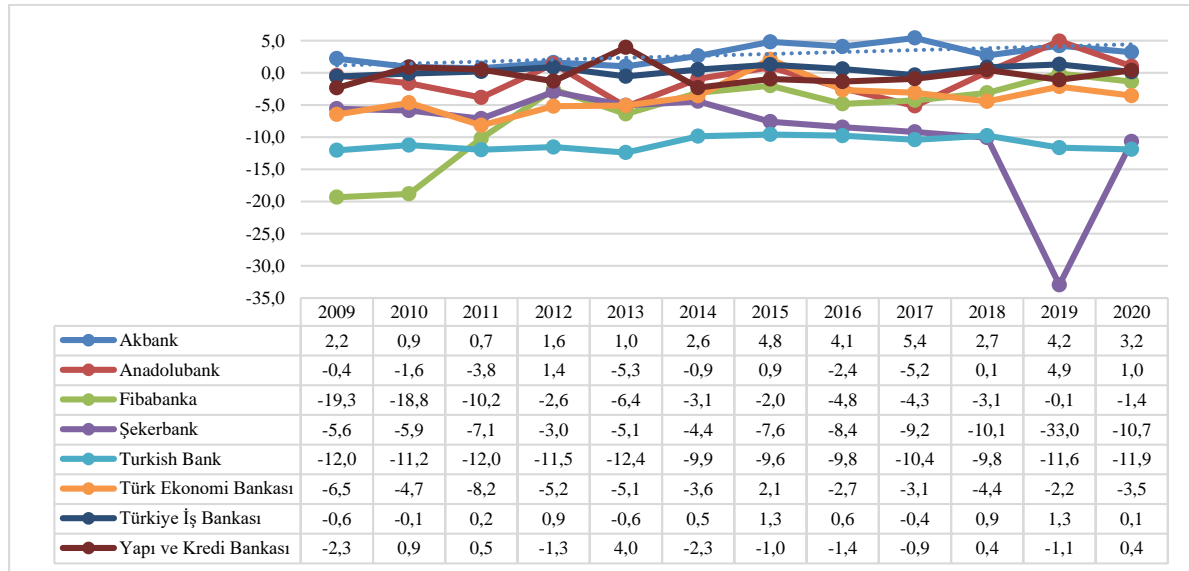
4.2.4. Karlılık (E)

Bu bileşen, bankanın varlığını devam ettirebilmesi açısından ortaklar ve yatırımcılar tarafından sürekli takip ve dikkat edilen bir öneme sahiptir.

Grafik 7. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Karlılık Değerleri

Analizde karlılık bileşenine %15 ağırlık verilmiştir. Grafik 7'de 2009 – 2020 verileri yer almaktadır. Kamusal sermayeli bankaların performansları grup bazında artış eğilimi göstermiştir. 2009 yılında -17,8 negatif değeri alan Vakıfbank, 2017 yılına kadar negatif değerler alarak artış göstermiştir. 2018 yılında 9,2 değeri ile pozitif bir düzeltme yapıp 2020 yılında 19,0 değerini alarak en yüksek performansı göstermiştir. Halkbank ise 2009 yılında 1,6 pozitif değerinden 2020 yılında -30,9 negatif değerine ulaşmış ve en düşük performansı göstermiştir.

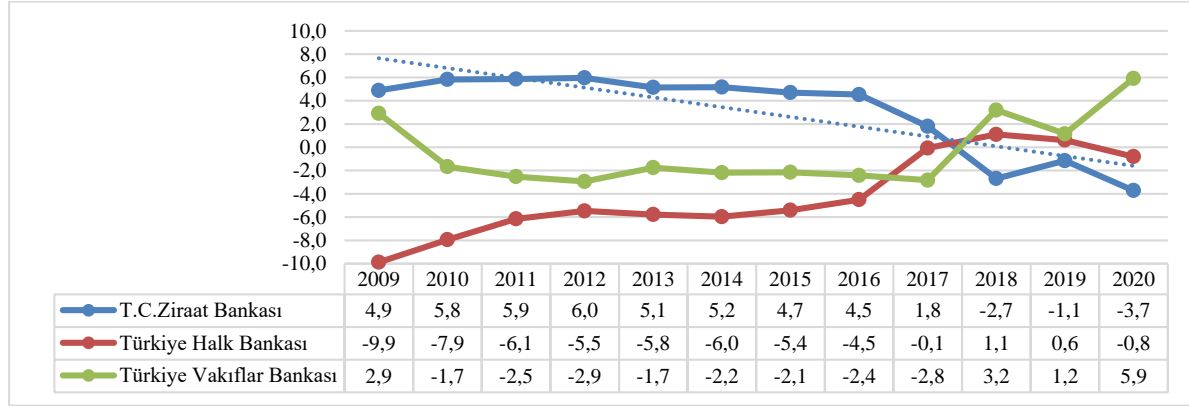

Grafik 8. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Karlılık Değerleri

Grafik 8'de özel sermayeli mevduat bankalarının karlılık değeri incelendiğinde, grup bazında hafif bir artış eğilimi gösterdikleri gözlenmektedir. Genel olarak, 2009 yılında -19,3 negatif değerden 2020 yılında geldiğinde almış olduğu -1,4 değer ile pozitif bir artış gösteren Fibabanka en yüksek performansı gösterirken, en düşük performansı ise Şekerbank göstermiştir.

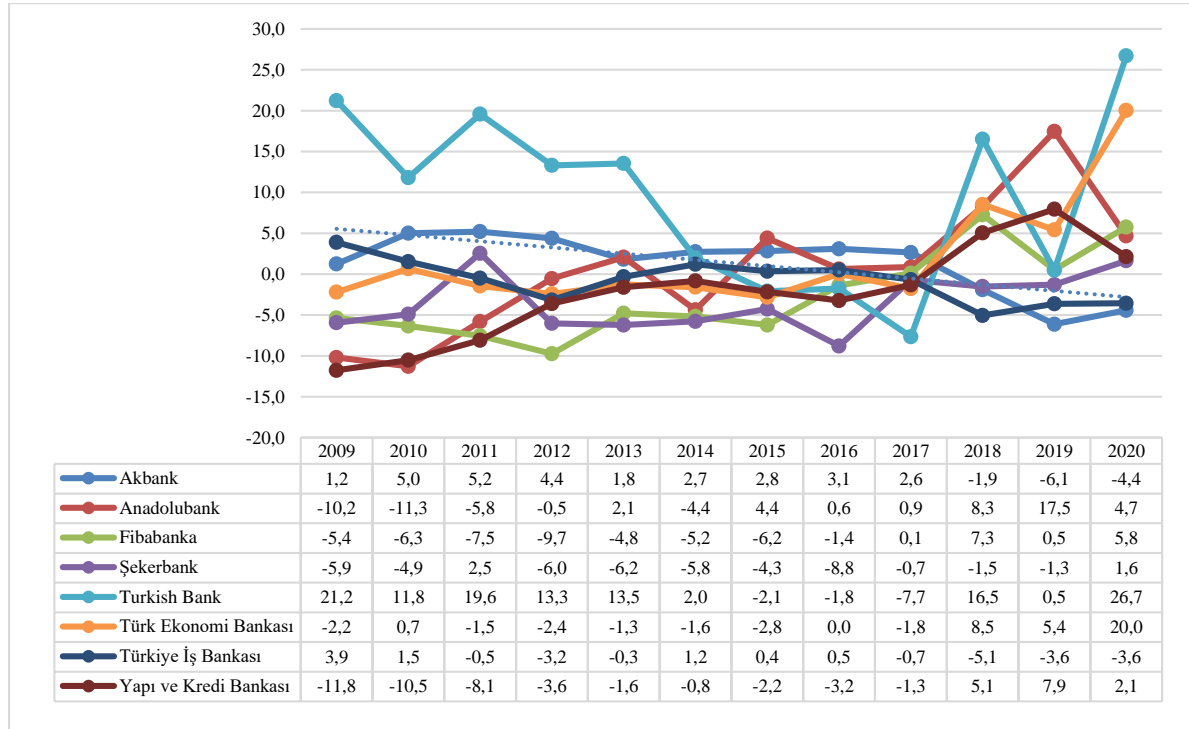
4.2.5. Likidite (L)

Bankalar özellikle kısa ve orta vadeli yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri amacıyla 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre, "Merkez Bankası'nın uygun görüşü alınmak suretiyle BDDK tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre asgari likidite düzeyini hesaplamak, tutturmak, idame ettirmek ve raporlamak zorundadır."

Grafik 9. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Likidite Değerleri

Analizde en yüksek ağırlık %20 ile likidite değeri bileşenine verilmiştir. Grafik 9'da Kamusal sermayeli bankalar grup bazında genel olarak azalış eğilimi göstermiştir. Halk Bankası 2009 yılında -9,9 değerini almıştır. 2010 – 2017 (bu yıllar dâhil) negatif değerler olsa da 2018 yılında almış olduğu 1,1 değeri ile pozitif yönde bir büyüme sergileyerek diğer iki bankadan ayrılmış ve 2020 yılında -0,8 değerine ulaşarak en yüksek performansı göstermiştir. Ziraat Bankası ise yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemiş 2009 yılında 4,9 değeri almış ve 2020 yılında -3,7 değerine ulaşmıştır. Göstermiş olduğu bu negatif büyüme ile en düşük performansı göstermiştir.

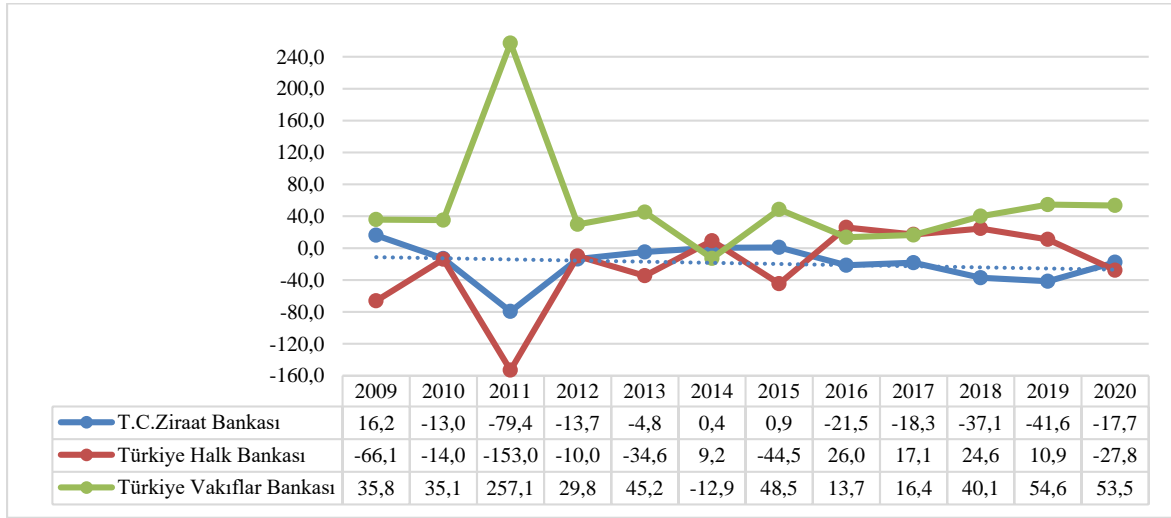

Grafik 10. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Likidite Değerleri

Grafik 10'daki veriler incelendiğinde özel sermayeli mevduat bankaları da grup bazında azalış eğilimi göstermişlerdir. Türk Ekonomi Bankası 2009 yılında -2,2 negatif değerini alırken 2018 yılında pozitif bir büyüme gerçekleştirmiş ve 2020 yılında 20 değerine ulaşarak en yüksek performansı sergilemiştir. Türkiye İş Bankası ise en düşük performansı göstermiştir.

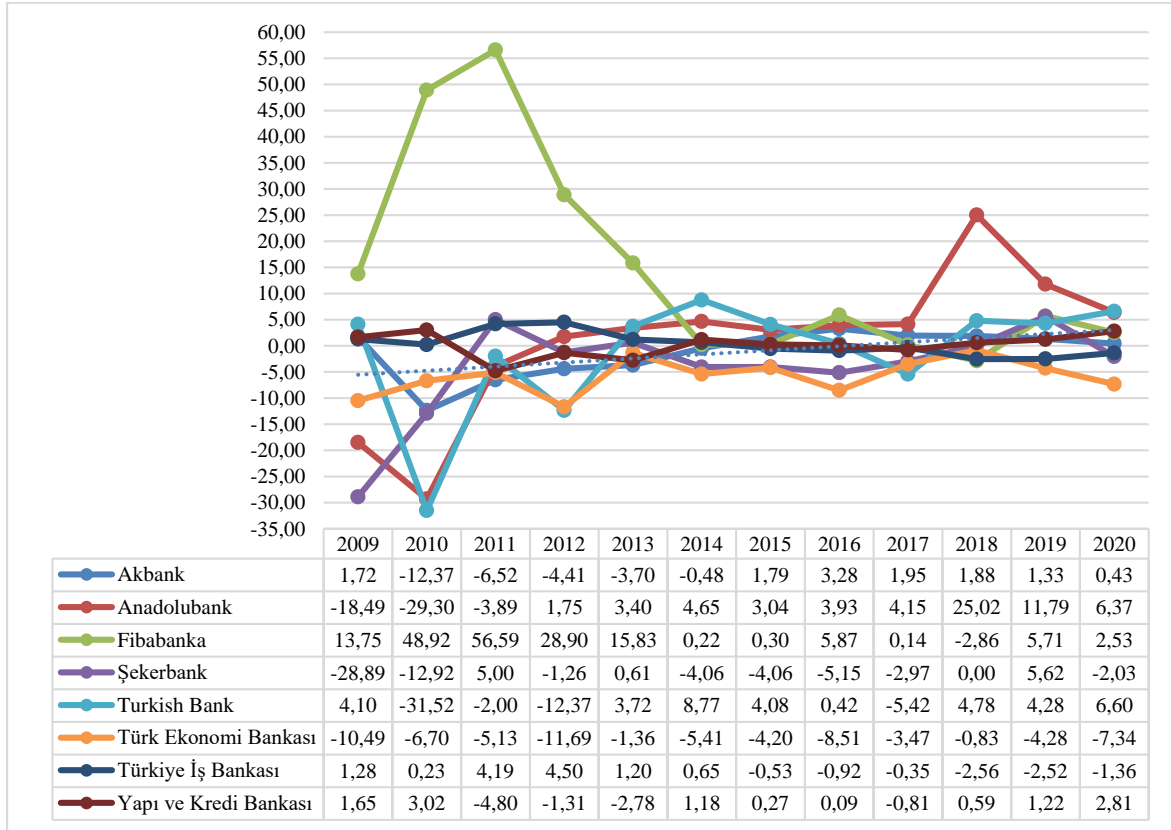
4.2.6. Piyasa Riskine Duyarlılık (S)

Bu bileşen sistematik ve sistematik olmayan risklere duyarlılığı göstermektedir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre "bankalar risk yönetimi sistemi kapsamında, risk politikalarını BDDK tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde oluşturmak, uygulamak ve raporlamak zorundadır."

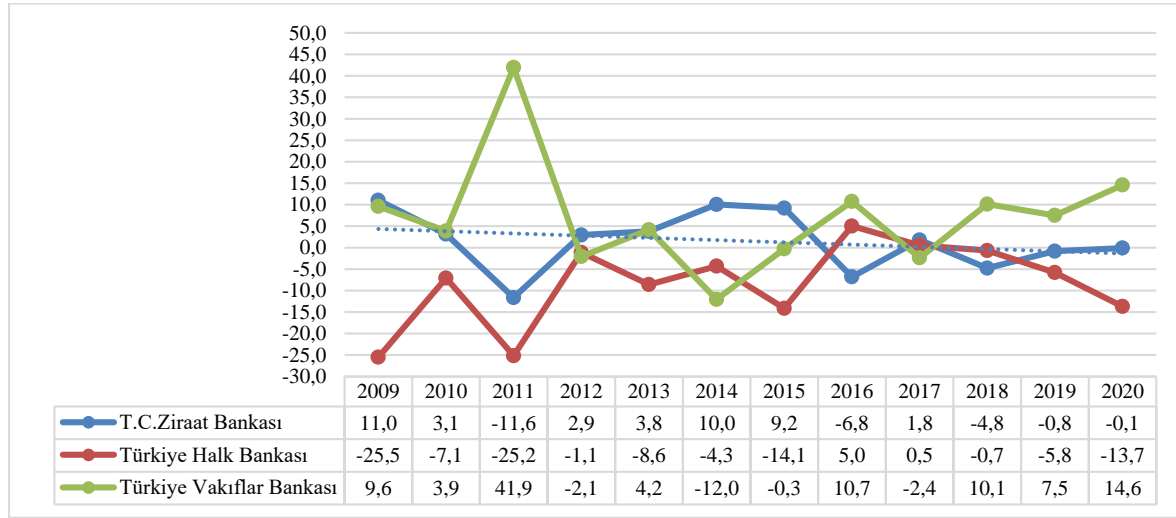
Grafik 11. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Riske Duyarlılık Değerleri

Analizde karlılık bileşenine %15 ağırlık verilmiştir. Grafik 11'deki verilere bakıldığında Kamusal sermayeli bankalar grup bazında az da olsa azalış eğilimi göstermiştir. Halk Bankası 2009 yılında -66,1 negatif değerden 2020 yılına gelindiğinde -27,8 negatif değerini almıştır ve pozitif bir büyüme gerçekleştirerek en yüksek performansı göstermiştir. En düşük performansı ise 2009 yılında almış olduğu 35,8 değerden 2020 yılında 53,5 değerine ulaşan Vakıfbank sergilemiştir.

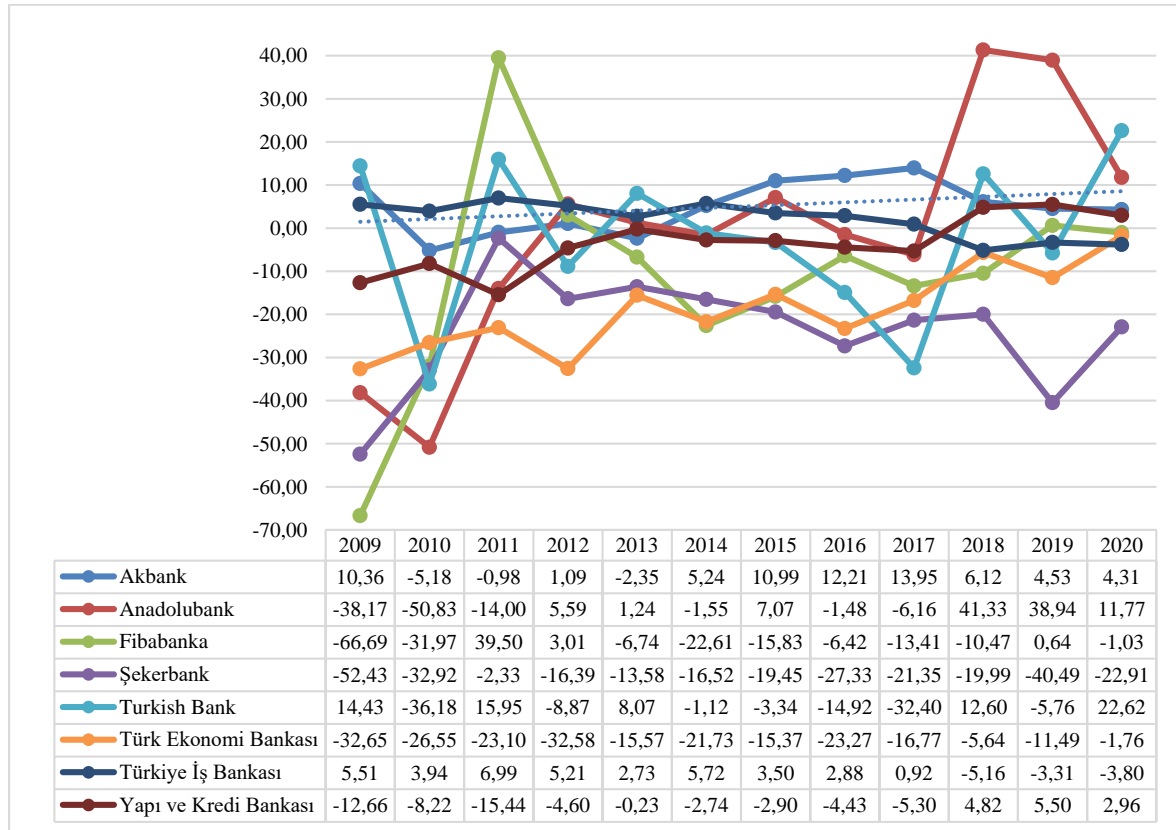
Grafik 12. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Riske Duyarlılık Değerleri

Grafik 12’de özel sermayeli mevduat bankaları, kamusal sermayeli mevduat bankalarının aksine grup bazında artış eğilimi göstermişlerdir. En yüksek performansı 2009 yılında almış olduğu -28,89 değerden yıllar itibariyle artış eğilimi gösteren ve 2020 yılındaki -2,03’lük değeri ile Şekerbank göstermiştir. En düşük performansı ise Fibabanka göstermiştir.

Grafik 13. Kamusal Sermayeli Mevduat Bankalarının Birleşik CAMELS Değerleri

Grafik 13’te kamusal sermayeli mevduat bankalarının birleşik CAMELS değerlerini incelediğimizde; grup bazında azalan bir eğilim görülmektedir. 2009 yılında -25,5 değerini alan ve yıllar itibariyle negatif değerler alan (2016 ve 2017 yılı hariç) Halkbank, 2020 yılında -13,7 değerini alarak en yüksek performansı sergilemiştir. Ziraat Bankası ise 2009 yılında almış olduğu 11,0 pozitif değerini koruyamamış ve yıllar itibariyle azalış eğilimi göstermiştir. 2020 yılında -0,1 değeri ile en düşük performansı sergilemiştir.

Grafik 14. Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Değerleri

Grafik 14'te özel sermayeli mevduat bankalarının birleşik CAMELS değerlerini incelediğimizde, grup bazında artış eğilimi göstermişlerdir. Fibabanka 2009 yılında -66,69 negatif değerini almış 2011 yılında pozitif bir düzeltme yapmıştır. Diğer yıllarda düşme eğilimi gösterse de 2020 yılında -1,03 değerine ulaşarak en yüksek performansı sergilemiştir. Türkiye İş Bankası ise 2009 yılında 5,51 pozitif değerden 2020 yılında -3,80 negatif değerine gerileyerek en düşük performansı sergilemiştir.

5. SONUÇ

Bankacılık sektörü finansal sistem içerisindeki üstlendiği büyük rolü ile ülke ekonomisinin temel taşlarından biridir. Bankaların finansal piyasalarda önemli bir görevi üstlenmesi nedeniyle süreklilik ve güvenilirliklerini korumaları, özellikle dikkat edilmesi gereken konular içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla finansal yapılarındaki en küçük bir bozulma gelecekte büyük kırılmalara sebep olabilecektir. Bu yüzden sürekli denetim ve gözetim altında tutulmalıdırlar. Çalışmamızda bu amaçla üç kamusal ve sekiz özel sermayeli mevduat bankasının 2009-2020 yıllarını kapsayan finansal performansını değerlendirme yöntemlerinden biri olan CAMELS analizi kullanılmıştır. CAMELS analizinde bileşenlere verilen ağırlıklar, sonucu büyük oranda etkilediğinden çalışmamızda sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite değerlerine daha fazla ağırlık verilerek ve farklı oranlar kullanılarak göreceli olarak ilgili bankaların CAMELS performansları değerlendirilmiştir. Çalışmamızın 12 yıllık bir dönemi kapsamı yurtiçi ve yurtdışı kaynaklı krizlerin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini anlamamıza katkı sağlamakta ve yine ele alınan dönemler açısından diğer çalışmalardan farklılıklar göstermektedir. Analiz sonucunda; kamusal sermayeli mevduat bankalarının birleşik CAMELS performanslarının grup olarak inceleme dönemleri boyunca çok az da olsa azalan bir seyir izlediği, Halk Bankası negatif değerlerde bir performans gösterse de 2020 yılına gelindiğinde grup bazında en iyi performansa sahip banka olduğu sırasıyla Ziraat Bankasının ise grup eğilimine yakın bir performans izlemesine rağmen en düşük performansa sahip kamu bankası olduğu tespit edilmiştir.

Özel sermayeli mevduat bankalarının performansları ise inceleme dönemleri boyunca az da olsa artan bir eğilim göstermiştir. Fibabanka negatif değerlerde seyretse de son yıllarda pozitif yakın değerler alarak grup içinde en iyi performans gösteren banka olmuştur. Anadolubank'ta son üç yılda performans düşüşü görülse de genel olarak negatif değerlerden yüksek pozitif değerlere ulaşarak iyi bir performans sergilediği görülmüştür. Türkiye İş Bankası ise yıllar içinde performansını koruyamayıp negatif değerlere gerileyerek en düşük performans gösteren banka olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak CAMELS analizimizin 12 yıllık dönemini ele aldığımızda, bankacılık sektörü, Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar gözetiminde sermaye yeterlilik oranları ile izlenmektedir. Bu husus bankacılık sektörünün yıllar itibarıyla istikrarlı bir şekilde sağlam temeller üzerinde güçlenerek büyümesini sağlamaktadır.

Çalışmamızda sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite değerlerine özellikle alt bileşenler bazında daha fazla ağırlık verilerek ve literatürde kullanılan oranlardan bazı farklı oranlar kullanılarak değerlendirmeler yapılmış olup çalışma bu yönüyle diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Ayrıca 2020 yılını da içermesi bakımından Covid-19 pandemisinin etkilerinin bankaların önceki dönem performansları ile karşılaştırılması imkanı da bulunmaktadır. Covid-19 salgınının başladığı dönemde kamusal sermayeli bankaların CAMELS bileşik değerinin Türkiye Halk Bankası'nda büyük oranda düştüğü, Türkiye Vakıflar Bankası'nda arttığı, T.C. Ziraat Bankası'nda ise çok az bir miktar arttığı; özel sermayeli bankalardan Türkishbank ve Şekerbank'ın performanslarında büyük bir artış gözlemlenirken Anadolubank'ın performansında diğer bankalara göre büyük oranda düşüş olduğu gözlemlenmiştir. Pandemide, özellikle kamu bankaları tarafından verilen düşük faizli veya ödeme ertelemeli çeşitli destek kredilerinin ödeme dönemi geldiğinde bu kredileri kullanan kişilerin halihazırda iş bulamadıkları veya şirketlerin satışlarında bir artış olmaması durumunda bankaların takibe düşen kredilerinde artış görülebilecek ve yönetim kalitesi, likidite gibi CAMELS bileşenlerinde olumsuzlukların oluşması riski ile karşı karşıya kalılabilecektir. Ayrıca BDDK tarafından alınan kredi anapara, faiz ve taksitlerin ötelenmesi, takibe düşme süresinin uzatılması, özel kredi paketleri gibi kredi kullanıcılarına veya kullanacak olanlara yönelik iyileştirmeler gelecek dönemlerde genel olarak kamu ve özel tüm bankaların kredi tahsilat oranları açısından risk teşkil edebilecektir.

Araştırmamızda sadece kamu ve özel sermayeli mevduat bankaları incelenmiş olup, bankacılık sisteminin önemi nedeniyle çalışma genişletilip sistemdeki diğer banka grupları örneğin Türkiye’de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar, kalkınma ve yatırım bankalarını da kapsayacak şekilde genişletilebilir yahut katılım bankaları da araştırma konusu olabilir. Ayrıca farklı finansal şirketler, imalat, turizm, havayolu, gıda gibi farklı sektörlerdeki şirketlerin performansları değerlendirilerek hem şirket yöneticilerinin alacağı kararlara hem de sektörün ve ülke ekonomisinin geleceği için ışık tutacak verilerin oluşturulmasına katkılar sağlanabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar Katkısı: Ozan Erdoğan (%50), Ali Uslu (%50)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declare that there is no conflict of interest.

Funding: The authors received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author Contributions: Ozan Erdoğan (50%), Ali Uslu (50%)

KAYNAKÇA

- Ahmedov, T., ve Memmedov E., (2017). Azerbaycan Bankacılık Sektörünün CAMELS analizi: yabancı sermayeli 10 banka. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 97-109.
- Akın, F. (2018). Türk bankacılık sektörünün yapısı ve sorunları. *İş ve Hayat Dergisi*, 4(8), 54-53.
- Akyüz, F., Soba A. Ş., ve Yeşil T., (2020). Bankaların CAMELS analizi yöntemiyle finansal performanslarının değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Temmuz 2020 (87), 145-166.
- Arıçelik, G. (2010). Ticari bankalarda performans ölçümü: Camels analizine dayalı bir inceleme (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aytekin, S., ve Sakarya, Ş. (2013). BİST’teki mevduat bankalarının finansal performanslarının 2001 ve 2008 finansal krizleri çerçevesinde CAMELS derecelendirme sistemi ile değerlendirilmesi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 25-58.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2002). Banka sermayelerinin güçlendirilmesi programı tanıtım rehberi.
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2020). Koronavirüsü salgını nedeniyle ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi amacıyla bankacılık sektöründe alınan önlemler ve uygulamalar. Erişim adresi: https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7668/Onlemler_ve_Uygulamalar_050620.pdf
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2021- 2022). Türk bankacılık sektörü temel göstergeleri.
- Bayrak, A. Z., Dilek, Ö., ve Kızıltan A., (2016). Kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların CAMELS analizi yöntemiyle 2008 küresel ekonomik kriz sonrası finansal performans karşılaştırması. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Metinleri*, 2016 Aralık ICOMEP Özel Sayısı, 365-388.
- Emir, M., ve Çizgici Akyüz, G., (2018). Türkiye’deki mevduat bankalarının finansal performans değerlendirilmesi: CAMELS yaklaşımı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 7-26.
- Eyüpgiller, S. (1997). *Bankacılar için banka işletmeciliği bilgisi*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Gupta, C. R., (2014). An analysis of Indian public sector banks using camel approach. *IOSR Journal of Business and Management*, 16(1), 94-102.
- Islam, M. S., ve Sufian, M. A. (2019). An application of CAMELS model for measuring financial performance of commercial banks in Bangladesh. *Journal Of Business Studies*, Pabna University of Science and Technology, 2(1), 66-80.
-

-
- Karadağ Ak, Ö., Babuçcu Ş., ve Hazar A., (2021). BİST banka endeksinde yer alan mevduat bankalarının finansal performanslarının copras yöntemiyle değerlendirilmesi. *ÇAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 280-305.
- Lopez, J.A. (1999). *Using CAMELS Ratigs to monitor bank conditions*. <https://www.frbsf.org/economic-research/publications/economic-letter/1999/june/using-camels-ratings-to-monitor-bank-conditions/>
- Nimalathasan, B. (2008). A Comparative study of financial performance of banking sector in bangladesh – an application of camels rating system, *Annals of University of Bucharest. Economic and Administrative Series*, 2, 141-152.
- Prasad, K.V.N., ve Ravinder, G. (2012). A CAMEL model analysis of nationalized banks in India. *Journal of venture capital and financial services*, 6(1), 5-15.
- Sangmi, M., ve Nazir, T., (2010). Analyzing financial performance of commercial banks in india: application of camel model. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 4(1), 40-55.
- Sanus, Z. (1968). *Osmanlı imparatorluğu 'nda para problemleri*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını.
- Sarker, A. A. (2005). Camels rating system in the context of islamic banking: a proposed 's' for shariah framework. *Journal of Islamic Economics and Finance*, 1(1), 78-84.
- Sümer, G. (2016). Türk bankacılık sektörünün tarihsel gelişimi ve ab bankacılık sistemi ile karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(2), 485-508.
- Özbek, Ö. E., Hazar, A., ve Babuçcu, Ş., (2021). COVID-19 Öncesi ve sonrası Türk bankacılık sektörünün bankometer yöntemi ile analizi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(20), 7-26.
- Özgür, E., (2021a). Kalkınma ve Yatırım Bankalarının CAMELS analizi yöntemiyle finansal performanslarının değerlendirilmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(4), 3206-3221, doi:10.20491/isarder.2021.1318
- Özgür, E., (2021b). Kamu sermayeli ve özel sermayeli mevduat bankalarının camels analizi ile kârlılık odaklı performanslarının ölçümü. *İSMMO Mali Çözüm Dergisi*, 31(168), 217-244.
- Özgür, E., (2021c). Yabancı sermayeli mevduat bankalarının bileşen faktör odaklı camels performans analizi. *Press Academia Procedia*, 14(1), 57-63. doi:10.17261/Pressacademia.2021.1487
- Öztürk Karaçor, Z., Mangır, F., Kodaz, Ş. S., ve Kartal , M., (2017). Kamusal ve özel sermayeli bankaların CAMELS performans analizi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2(ICEFM 2017 Özel Sayısı/Special Issue of ICEFM 2017)), 47-65.
- Sogunro, A. B., Gbajumo-Sheriff, M., Olalude, G. A., ve Lawuyi R. M. (2021). Managing bank risks in nigeria: analysis of performance of domestic systemically important banks (D-SIB) Using The CAMELS Model. *Unilag Journal of Business*, 7(1), 148-169.
- Şen, A., ve Solak, S., (2011). Ticari bankacılık sektörünün CAMELS analizi: Türkiye örneği. *Finans politik ve Ekonomik Yorumlar*, 48(554), 51-70.
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) (2022). Gruplar bazında banka ve bankaların şube sayıları Erişim adresi: https://www.tbb.org.tr/modules/banka-bilgileri/banka_sube_bilgileri.asp
- Türkiye Bankalar Birliği (2022). Erişim adresi: www.tbb.org.tr
- Uslu A., Türk M., Ertaş F. C. (2019). Türkiye'deki mevduat bankalarının CAMELS performans analizi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(3), 122-139.
- Yetiz, F. (2016). Bankacılığın doğuşu ve Türk bankacılık sistemi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 107-117.
- Ziraat Bankası, (2022). Bankamız tarihçesi. Erişim adresi: <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/bankamiz/hakkimizda/bankamiz-tarihcesi>
-

Summary

Introduction

Banks rank first among financial institutions, both in our country and in the world, with the great role they undertake in the financial system. A slight deterioration in the financial structures of banks may cause significant fragilities that may occur in the future. Therefore, banks should be kept under constant supervision and surveillance. For this purpose in our study, CAMELS analysis, which is one of the methods of evaluating the financial performance of three public and eight privately owned deposit banks covering the years 2009-2020, was used. Since the weights given to the components in the CAMELS analysis greatly affect the result, in our study, CAMELS performances of the relevant banks were evaluated by giving more weight to capital adequacy, asset quality and liquidity values and using different ratios. The fact that our study covers a period of 12 years contributes to our understanding of the effects of domestic and international crises on the banking sector and differs from other studies in terms of the periods covered.

Methodology and Findings

In generally, when we consider the 12 years period of the CAMELS analysis. In our study, evaluations were made by giving more weight to capital adequacy, asset quality and liquidity values, especially on the basis of sub-components, and using some different ratios. In this respect, this study differs from other studies. In addition, in terms of including the year 2020, it is possible to compare the effects of the Covid-19 pandemic with the performance of the banks in the previous period.

The analysis results can be briefly summarized as follows: The combined CAMELS performances of state-owned deposit banks followed a slightly declining course albeit very slightly, throughout the periods as a group. Halkbank was the bank with the best performance by group, even though it showed a performance with negative values. It was determined that Ziraat Bankası was the public bank with the lowest performance despite following a performance close to the group trend. On the other hand, the performances of privately owned deposit banks showed a slightly increasing trend during the review periods. Although Fibabanka showed negative values, it has become the best performing bank of the group by taking values close to positive in recent years. Although Anadolubank has seen a decrease in performance in the last three years, it has been observed that it exhibited a good performance, reaching higher positive values than negative values in general. On the other hand, it was determined that Türkiye İş Bank has not been able to maintain its performance over the years and declined to negative values, making it the bank with the lowest performance. In the period when the Covid-19 pandemic started, the CAMELS composite value of state-owned banks decreased greatly in Türkiye Halk Bankası, increased in Türkiye Vakıflar Bankası, and increased slightly in Ziraat Bankası; while a great increase was observed in the performances of Turkishbank and Şekerbank, which are private banks, it was observed that Anadolubank's performance decreased significantly compared to other banks.

Conclusion

In the pandemic, especially when the payment period of various low-interest or deferred support loans given by public banks comes, an increase in non-performing loans of banks may be seen if the people who use these loans cannot find a job already. In this event there may be a risk of adverse in CAMELS components such as management quality and liquidity. In addition, improvements for credit users or who will use, such as postponing the loan, principal, interest and instalments received by the Banking Regulation and Supervision Agency, extending the follow-up period, and special loan packages, in the coming periods, it may pose a risk in terms of the loan collection rates of all public and private banks in general. In our research, only public and private capital deposit banks have been examined, and due to the importance of the banking system, the study can be expanded to include other bank groups in the system, for example, foreign capital banks established in Turkey and development and investment banks or participation banks can also be the subject of research. In addition, by evaluating the performances of financial companies in different sectors such as manufacturing, tourism, airline, food; contributions can be made to the creation of data that will shed light on the decisions to be made by company managers, the sector and the future of the country's economy.
